

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομῶς

Συνδρομὴ ἰτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν-ἢ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτήσιαι.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

23 Σεπτεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ Διοικητοῦ Βλοχοῦ καὶ Ζυγοῦ
ἐν ἔτει 1832.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Αἱ ἐπαρχίαι Βλοχοῦ καὶ Ζυγοῦ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἀπετέλουν μέρος τοῦ Σαντζακίου τοῦ Κάρελλι—τῆς κυρίως λεγομένης Διτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας—(Βλ. Συλλογὴν Α. Ζ. Μάμουκα, τόμ. ΙΑ΄, σελ. 257, 259 καὶ 329.)

Ἐξ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀπεστάλησαν πληρεξούσιοι τὸ κατ' ἀρχάς εἰς Μεσολόγγιον κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1821 ἔτους καὶ συνειργάσθησαν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὸν διοργανισμὸν τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. (Αὐτόθι Α΄, σελ. 23.) Μετὰ δὲ ταῦτα παρήσαν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς κατὰ καιρὸν συγκροτηθείσας Ἐθνικὰς Συνελεύσεις. Σημειούσθω δ' ὅδε ἐν παρόδῳ, καὶ ἀπλῆς περιεργίας χάριν, ὅτι, ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους—τῷ εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς ἐν Ἀστρεὶ Β΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὑποβληθέντι—τὰ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Σαντζακίου ἐτήσια εἰσοδήματα τοῦ δημοσίου ἀνῆρχοντο εἰς Γρ^α 581,150 (Αὐτόθι Β, σελ. 68, 110 καὶ Γ΄, σελ. 33-34.)

Τὸ εἰς τὸν τύπον τῆς παρατεθείσης σφραγίδος κεχαραγμένον 1832 ἔτος, ἀφρεῖ πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ σφραγὶς αὕτη ἐχαράχθη μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ αἰοδίου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ὀβελισθέντος ἐν πολλοῖς τοῦ συμβόλου τοῦ Φοίνικος, ἀντικατέστη τὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἐν Ἀθῆναις, κατὰ Σεπτέμβριον 1879. Α. Ζ. Μ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ¹

Φίλτατέ μοι,

Παραπονεῖσαι ὅτι πρὸ πολλοῦ δὲν σοὶ ἔγραψα, καὶ τὸ ἀληθές ἐστίν ὅτι σκοπὸν εἶχον νὰ μὴ σοὶ γράψω διόλου· διότι δὲν ἤξεύρω πῶς σὺ ὀνομάζεις τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐγὼ, καὶ μὴ πρὸς βάρους σου, τὸ λέγω ἀντικρὺς κατὰχρησιν ἐμπιστοσύνης, τὸ πρὸς πᾶσαν σύμβασιν, ἂν ὄχι γραπτὴν, ἢ ἔστω καὶ προφορικὴν, ἀλλὰ τουλάχιστον ὑπο-

1. Ἴδε σελ. 513.

ΤΟΜΟΣ Η' — 1879.

νοουμένην προσκρούον, νὰ ρίψῃς οὕτω τὰς ἐπιστολάς μου, αὐτοσχεδίους, ἀβασανίστους, ἀδιορθώτους, εἰς πάντας τοὺς ἀνέμους τῆς δημοσιότητος. Καὶ ἂν ἤξιον τὸν κύφωνα, ἔπρεπε σὺ νὰ γίνῃς ὁ δῆμιός των;

Ἐκ περισσοῦ δὲ σοὶ λέγω ὅτι πλὴν ταύτης εἶχον καὶ ἄλλην σιωπῆς αἰτίαν, ἧς καὶ πάλιν ἡ εὐθύνη κατὰ μέρος μέχρι σοῦ ἀναβαίνει. Ἰδοὺ πῶς. Μεσοῦντος τοῦ θέρους, οὐ μόνον κλείουσι πανεπιστημεῖα καὶ βιβλιοθήκαι καὶ ἀποδημοῦσιν οἱ καθηγηταί, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ὅπως οὖν ἐπίσημοι θεωροῦσι σχεδὸν καθήκόν των νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ Βερολίνον· ὥστε καὶ ὅτε κατὰ τὸν μάτιον ἠρώτησά τινα τῶν γνωρίμων μου τοῦ θὰ διέληθαι τὸ θέρος, «Εἰς τὴν ἐξοχὴν, μοι εἶπε. Θέλω μοναξίαν εἰς ἀναψυχὴν ἐκ τῶν χειμερινῶν μου ἐργασιῶν.»—«Εἰς τίνα ἐξοχὴν;» τὸν ἠρώτησα.—«Εἰς τὸ Βερολίνον, μοὶ ἀπεκρίθη. Τὸ θέρος ἐγκαταλείπομενον ὑπὸ τῶν κατοίκων του, γίνεταὶ αὐτὸ μοναξία καὶ ἐξοχή.»

Ἄμα λοιπὸν ἦλθεν ὁ Ἰούλιος, διὰ τινὰς ὁ Ἰούλιος, εἰ καὶ ἔβρεχεν ἀδιακόπως καὶ κρουνηδόν, καὶ ἔπνεε μετ' ἀνευδότητος ἐπιμονῆς παγερός ἀπὸ τῶν Οὐραλίων ὁ ἀπληιώτης, αἱ ἐπισημότητες τοῦ Βερολίνου, πρὸς τὸ ἡμερολόγιον μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ θερμομέτρον ἀφορῶσαι, διεσπάρησαν πᾶσαι πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ. Ἄφ' οὗ λοιπὸν, δημοσιεύσας τὰς ἐπιστολιμαίας συγγραφάς μου, μὲ κατέστησας εἶδος ἐπισημότητος καὶ ἐμέ, ἐνόμισα ὅτι «ὑποχρεοῖ ἡ εὐγένεια», καὶ μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθήκον τοῦ νὰ ἐξέλθω καὶ ἐγὼ εἰς θερινὴν περιόδιαν· τόσῳ δὲ μᾶλλον τοῦτο, καθ' ὅσον ἐπεθύμουν καὶ νὰ ἰδῶ τινα μέρη τῆς Γερμανίας, καὶ εἰς τὸ βαλάντιόν μου ἤσθανόμην τι ἐκτακτον, περισσεύματά τινα ἐκ τῶν διδάκτρων ἃ ἔλειπον ἐπὶ τῶν διακοπῶν, καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν οἰκονομῶν προσεχόμενα.

Ἄ, ναί; Περιλείχεται ἤδη, καὶ περιμένεις ὀδοιπορικὰς περιγραφάς, ἵνα κάμῃς αὐτῶν ἠξέυρομεν ποῖαν χρῆσιν. Θέλεις περιγραφὴν τῆς Γερμανίας; Εὐκολώτατον, φίλτατε. Ἀπελθε εἰς τοῦ Κ. Βιλβέργ, ἀγόρασσον τριῶν ἢ τεσσάρων δραχμῶν ἓνα Βέδεκερ, καὶ ἔχεις ὅσας θέλεις περιγραφάς, ἀνωτέρας πάσης ἐπιστολῆς, εἴτε ἐμῆς εἴτε ἄλλου, καὶ μετὰφράζε ἐξ αὐτῶν καὶ δημοσίευε, ἂν εὐχαρῆσθῃσαι. Παρ' ἐμοῦ ὅμως

μὴ περιμένῃς νὰ σοὶ γίνω Πausανίας τῆς Γερμανίας, ἐπαναλαμβάνων ὅσα μύριοι ἄλλοι εἶπον, καὶ λέγων αὐτὰ μυριοστῶς ἐκείνων ἀτελέστερα καὶ χειρότερα.

Ἄλλὰ θέλεις, μοὶ γράφεις, φιλικὰς καὶ ἐπιστολάς, καὶ μοὶ ὑπόσχεσαι. . . Ἐνθυμούμαι τί διῆσχυρίζεσο ὅτε ἤμην εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἀδέξιος ἡ πολιτικὴ ἢ εἰς ξένας ὑποσχέσεις ἐποικοδομοῦσα, καὶ μὴ προνοοῦσα αὐτὴ ὑπὲρ αὐτῆς. Μὴ θέλων λοιπὸν νὰ μὲ κατατάξῃς μετὰ τῶν ἀδεξίων, ὅσον καὶ ἂν δὲν εἶμαι πολιτικός, φιλικὰς ἐπιστολάς μάλιστα, εἰμὶ πάντοτε πρόθυμος νὰ σοὶ ἀπευθύνω, τὰ ἴσα ἀπεκδεχόμενος, ἀλλὰ θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ λάβω τὰ ἰδιά μου ἀσφαλιστικά μέτρα κατὰ πάσης ἐνδεχομένης καταχρήσεως ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα δ' εἰσὶν ὅτι θέλω σοὶ περιγράψω μετὰ πάσης ἀκριβείας πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν διὰ σὲ καὶ τὴν φιλίαν σου πολυτίμον ὑπαρξίν μου, ποῦ κατέλυσα, τί ἐπλήρωσα, τί ἔφαγον, ποῦ καὶ πῶς ἐκοιμήθην, καὶ τὰ σπουδαῖα ταῦτα συμβάντα ἔχεις πλήρη ἀδειαν νὰ τὰ δημοσιεύῃς. Ὁ χάρτης εἶναι γνωστός διὰ τὴν ὑπομονὴν του. Ἄρκει καὶ ἀναγνωστας νὰ εὕρῃς ἔχοντας τὴν αὐτὴν ἀρετὴν.

Καὶ ἵνα σοὶ δώσω μικρὸν δεῖγμα τῆς μεθόδου μου, ἀρχομαι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μέσου τῆς ὁδοιορίας μου. Ἐφθασα λοιπὸν εἰς τὸ Βόρμς. Τί ἐστὶ τὸ Βόρμς, θὰ μ' ἐρωτήσης, καὶ σὲ παραπέμπω εὐθύς εἰς τὸν Βέδεκερ. Σοὶ λέγω δὲ μόνον ὅτι ἔχεις μεγίστην μητρόπολιν, περίπυστον διὰ τὴν ἀρχαιότητά της, καὶ σοὶ τὸ λέγω οὐχὶ ἐνδίδων ὡς πρὸς τὰς ἀρχάς μου καὶ χαλαρούμενος, ἀλλὰ διότι τὸ ἱστορικὸν τοῦτο προοίμιον εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὴν κατωτέρω, ἐμὲ αὐτὸν ἀφορῶσαν, ἀφήγησιν. Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου μ' ἠρώτησεν ὁ σταθμάρχης ποῦ θέλω νὰ φέρωσι τὰ σκεῦή μου, δηλαδὴ τὸν ἕνα καὶ μόνον μου σάκκον, καὶ νὰ μὲ ὀδηγήσωσιν. Ἐγὼ δ' ὄλωξ ξένος, καὶ οὐδὲν γινώσκων ἐκείνης τῆς πόλεως, εἶπον νὰ μὲ φέρωσιν εἰς τῶν ξενοδοχείων τὸ ὅ,τι ἀριστον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὅ,τι ἐγγύτατον εἰς τὴν μητρόπολιν, δι' ἣν καὶ μόνον εἶχον ἔλθει εἰς Βόρμς. Ἐζήτησα δὲ τὸ ὅ,τι ἀριστον τῶν ξενοδοχείων, ἀναλογισθεὶς ὅτι εἰς πόλιν ἣτις, ἂν ἐφυλλολόγησας ἤδη τὸν Βέδεκερ, εἶδες ὅτι εἶναι μικρά, ἢ ἐν αὐτῷ δαπάνη δὲν θὰ ἦτο σπουδαία, καὶ θὰ μοὶ ἐπέτρεπε καὶ ἐγὼ μίαν φορὰν νὰ καταλύσω ὡς ἐπιστημότης. Ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς Βερολίον, ἠναγκάσθη νὰ παραγγείλω φορέματα, διότι ἐνταῦθα οὔτε τὸ κλῆμα οὔτε τὰ ἦθη παραδέχονται τοὺς γυμνοσοφιστάς, ὁ δ' ἐμὸς τρίβων εἶχε κατατριβῆ καὶ κατατρυβῆ ἐπὶ τῆς ὁδοιορίας. Ὅταν ὅμως ἦλθεν ἡ ὥρα, παρέστη ὁ ῥάπτης μου καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ πανευγενέστατος εὐαρεστῆται νὰ πληρώσῃ τὸν λογαριασμὸν του. Ὁ πανευγενέστατος ὅμως χρήματα δὲν εἶχε καὶ δὲν ἐπλήρωσε. Μετὰ ἕνα πά-

λιν μῆνα ἐπανῆλθεν ὁ ῥάπτης, καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ Κ. Βαρόνος εὐαρεστῆται νὰ ἐξοφλήσῃ τὰς ὀλίγας ἐκείνας μάρκας. . . Ὁ Βαρόνος ὅμως δὲν εἶχε περισσότερα χρήματα τοῦ πανευγενέστατου, δι' ὃ μετὰ τέσσαρας ἄλλας ἐβδομάδας ἐπανῆλθεν ὁ ῥάπτης νὰ πληροφορηθῆ μήπως εἶναι εὐαρεστον εἰς τὸν Κ. Κόμητα νὰ πληρώσῃ. . . Τὴν φορὰν ταύτην κατ' ἐξαιρέσειν εἶχον χρήματα καὶ ἐπλήρωσα, διακόψας τὴν σειρὰν τῶν ἀλλεπαλλήλων προβιδασμών μου, ἣτις ἔτεινε νὰ κορυφωθῆ εἰς τὸν Πρίγκηπα. Ὅ,τι ἐστερήθη ὅμως τότε, ἐδυνάμην τώρα νὰ τὸ ἀπολαύσω, καὶ νὰ χαιρετηθῶ πρίγκηψ, ἂν κατέλυον εἰς τὸ πρῶτιστον ξενοδοχεῖον τοῦ Βόρμς.

Ἄλλ' ὁ σταθμάρχης, μαθὼν τὴν ἐπιθυμίαν μου, ἐκάλεσεν ἕνα τῶν σκευοφόρων τοῦ σταθμοῦ καὶ τῷ εἶπέ τι κατ' ἰδίαν· οὗτος δὲ λαβὼν τὴν πῆραν μου, ἐπροπορεύθη. Καὶ μεταξὺ βαίων, ἀριστον κατάστημα, μοὶ εἶπεν, ἐν εἵδει συνδιאלέξεως. Ἐγεῖ καλὸν οἶνον καὶ ἐξαιρετον ζῦθον». Αἱ λέξεις ὅμως αὗται δὲν μοὶ ἐφάνησαν καλὰ οἰωνίζόμεναι. «Ἄλλ' ἐγὼ, τῷ ἀπεκρίθην, βέλτιστε, οὔτε οἶνον πίνω, ἀλλ' οὔτε ζῦθον. Ὅ,τι θέλω, εἶναι εὐπρεπὲς ξενοδοχεῖον, ὅπου καλῶς νὰ τρώωσι καὶ καλῶς νὰ κοιμῶνται οἱ ξένοι».

— «Ἄριστον κατάστημα, μοὶ ἀπήντησε. Θὰ εὐχαριστηθῆτε». Ἀπ' οὗ ὀλίγον ἀκόμη ἐπροχωρήσαμεν, ἐξἄλλος ἐγενόμην ὅτε τὸν εἶδον εἰσελθόντα εἰς τὴν αὐτὴν πενιχροῦ τινος αἴκου, ὅπου χυδαῖοι εἰς ῥυπαρὰς τραπέζας περικαθήμενοι, ἐνεφοροῦντο ζῦθου. «Ἄλλα τοῦτο εἶναι καπηλεῖον, ἀθλιε, ὅπου μ' ἔφερες», ἀνεκραζα πλήρης ὀργῆς.— Ἄριστον κατάστημα, μοὶ ἀπήντησεν ἀποθέτων τὸν σάκκον μου. Πολὺ θὰ εὐχαριστηθῆτε». Ἐγὼ δὲ, ἐπειδὴ οὔτε Γερμανικὰ ἱκανὰ ἤξεύρω ὥστε νὰ παρατείνω τὴν φιλονεικίαν, οὔτε ἐγνωρίζον ἂν ἀληθῶς δὲν ἦτο τοῦτο ἐν Βόρμς τὸ ἀριστον τῶν καταστημάτων, οὔτε ἠθελον προσέτι νὰ προσβάλω καὶ τὸν ἐπελθόντα οἰκοδεσπότην, κακολογῶν τὸ ξενοδοχεῖον του, ὑπέκυψα εἰς τὴν τύχην μου, ἐπλήρωσα τὸν ὀδηγόν μου, καὶ ἀνέβαλον εἰς καλητέραν περίστασιν νὰ περιβληθῶ τὸν τίτλον τοῦ πρίγκηπος. Ὅταν ὅμως εἰσῆλθον εἰς τὸ δοθὲν μοι δωμάτιον, τὸ πρᾶγμα μοὶ ἐφάνη ἀφόρητον, καὶ ἀμέσως πάλιν ἐξῆλθον ἵνα ἰδῶ ἂν τι κατοικητότερον δὲν εὕρισκω. Στρέψας ὅμως τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἀνώφλιον τῆς ἐξωθύρας, εἶδον ἐν αὐτῷ λίθιν ἔπιγεγραμμένον, καὶ ἡ ἐπιγραφή ἔλεγε Λατινικοῖς γράμμασιν ὅτι ἡ οἰκία ἐκτίσθη τῷ 1574 ὡς *Conventum* προσηρητημένον εἰς τὴν Μητρόπολιν. Τοῦτο πᾶρτα μ' ἐξίλεωσε, καὶ ἀπεράσισα οἷα δῆποτε τράπεζα καὶ κλίνη καὶ ἂν μὲ περιέμενον, νὰ διανυκτερεύσω εἰς τὸ σεβάσμιον τοῦτο καὶ ἱερὰς καταγωγῆς καπηλεῖον.

Καθ' ὃ λοιπὸν παρεδέχθην σύστημα ἀλληλογραφίας, σοὶ μεταδίδω τὴν σπουδαίαν ἀγγελίαν,

ἦν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ σπεύσης νὰ παραδώ-
σης εἰς τὴν δημοσιότητα, ὅτι τὴν ἐσπέραν καὶ
τὴν νύκτα ἐκείνην οὔτε ἔφαγον οὔτε ἐκοιμήθην.
Εἰς τὴν πόλιν ὁμως, ἦν περιήλθον, συνέδεσα
γνωριμίαν μεθ' ἑνὸς τῶν ἐπισημοτέρων πολιτῶν,
εἰς ὃν, ἐκπληττώμενον διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς κα-
τοικίας μου, διηγήθην ὅτι μ' ἔπεμψεν ἐκεῖ ὁ
σταθμάρχης. «Ὁ σταθμάρχης, ἀνεφώνησεν...» Ὁ!
ἐξαιρετόν! Εἶναι ὁ πατὴρ τῆς οἰκοδομοποιῆς τοῦ
καπιτελείου σου.» Τοῦτο ἐξήγει τὴν μυστικὴν πα-
ραγγελίαν τοῦ σταθμάρχου πρὸς τὸν σκευοφόρον,
καὶ τοὺς ἐπανειλημμένους τούτου διίσχυρισμούς
ὅτι εἶναι ἀριστον τὸ κατάστημα. Τοῦτο δὲ μοὶ
συνέβη, οὐχὶ εἰς σπῆλαιόν τι ληστῶν ἢ εἰς τινα
τῶν Ἀπενίνων φάραγγα, ἀλλ' ἐν μέσῳ Βόρμς,
εἰς ὥρας ἀπόστασι ἀπὸ τῆς Μαγεντίας καὶ βο-
λῆν λίθου ἀπὸ τοῦ Ῥήνου, εἰς χώρας καθ' ἃς ἰ-
σχύουσιν οἱ Πρωσσοὶ νόμοι, καὶ αὐτοὶ οἱ κατὰ
τῶν κοινωσιτῶν, κατὰ πᾶσαν αὐτῶν τὴν αὐ-
στηρότητα.

Ἐν τούτοις ἀφ' οὗ σ' ἔφερα εἰς τὸ Βόρμς, θὰ
μὲ ἀκολουθήσης καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Μικρὸν
κοράσιον 12 ἢ 13 ἐτῶν μᾶς (δηλαδὴ ἐμὲ καὶ
τοὺς συνοδοιπόρους μου) περιήγαγεν εἰς αὐτὴν,
μᾶς ἔδειξε τὰ πάντα, καὶ μετὰ φωνῆς καὶ εὐ-
γλωττίας ὁμοίας πρὸς τὴν τῶν σημερινῶν Κι-
κερόνων τῆς Ἰταλίας μᾶς ἐξήγει ἐν ἑκαστῶν, καὶ
μᾶς ὠνόμαζε τοὺς ἰδρυτὰς καὶ τοὺς ἀφιερωτάς,
καὶ τοὺς ἱππότας καὶ τοὺς αὐτοκράτορας, καὶ
τὰς ἐποχὰς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου των,
μετ' ἀκριβείας ἥτις κατήσχυσε τὴν ἀμάθειάν
μου. Ἐνθυμοῦμαι δ' ὀλίγιστα ἐξ ὧν μᾶς εἶπε,
καὶ σὺ ἤξεύρεις ποῦ θὰ τ' ἀναγνώσης. Ἀρκεῖ δὲ
νὰ σ' εἰπῶ τὸ γενικὸν ἐξαχόμενον, ὅτι ἡ ἀπέ-
ραντος ἐκκλησία θεωρεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ κο-
ρασίου ἐκείνου, ἀλλ' ἐν γένει ἐν Γερμανίᾳ, ὡς
ἐν τῶν ἀρχαιοτάτων χριστιανικῶν ἰδρυμάτων
τῆς χώρας ταύτης. Εἵλκυσε δὲ τὴν προσοχὴν
μου ὁ ἐπίσημος πολίτης ὃν προσμνημόνευσα εἰς
τὸ ὅτι ἔχει πάσας πανταχοῦ τὰς ἀψίδας, καὶ
εἰς τὰ παράθυρα καὶ εἰς τὰς θύρας, κυκλωτε-
ρεῖς, καὶ ὅτι πᾶς αὐτοῦ ὁ ῥυθμὸς ἐστὶν ὁ Ῥω-
μανικὸς, μεταποίησις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ. Παρετή-
ρησα δὲ τὰς θυρίδας τῶν ὀγκωδῶν πύργων καὶ
ἄλλων μερῶν τῆς οἰκοδομῆς, ὅτι εἰσὶν ἀνά τρεῖς
παρ' ἀλλήλαις, στεναὶ καὶ μακραὶ, εἰς ἡμικύ-
κλιον ἀπολήγουσαι, καὶ ἐντελῶς ὅμοιαι πρὸς τὰς
τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιδίων ἃς ἀπαντῶμεν παν-
ταχοῦ τῆς Ἑλλάδος· ὥστε ἐπ' αὐτοῦ τοῦ οἰκο-
δομήματος ἐστὶ, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι νὰ κρί-
νω, προφανεστάτη ἡ ἀμεσος ἐπιρροή τῆς Βυζαν-
τινῆς ἀρχιτεκτονικῆς· οὐχ ἦττον ὁμως εἶδον,
καὶ ἔδειξα εἰς τὸν σύντροφόν μου τινὰ μέρη ἔ-
χοντα τὸ δξύτμητον Γοτθικὸν τόξον· ἀλλὰ πάντα
ταῦτα ἦσαν, ὡς μοὶ ἐξήγησε, προσθήκαι μετα-
γενέστεραι.

Τὴν δ' ἐπαύριον εἰς τὰς ἐξ τὸ πρῶτ, —διότι ἡ-

ξεύρεις, ὅτι δὲν ἐκοιμήθην, — ἤμην εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν, καὶ παρέμεινα ἐκεῖ κατὰ πᾶσαν τὴν
διάρκειαν τῆς καθολικῆς ἱεροτελεστίας. Ἡ μη-
τρόπολις εἶναι τῷ ὄντι καθολικὴ· διότι, ὅτε
μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς διαμαρτυρήσεως διε-
νεμήθησαν εἰς τὰ δύο θρησκευτάματα αἱ ἐκκλη-
σῖαι τῆς πόλεως ταύτης εἰς ἣν εἶχε μονάσει ὁ
Λούθηρος, ἡ πρωτίστη αὐτῆ τῶν ἐκκλησιῶν πα-
ρέμεινεν εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτῆς κατόχους, καί-
τοι πολὺ ὀλιγοπληθεστέρας.

Τὸ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἐπισκευάζεται ἤδη
ἐπιμελῶς. Καθήμενος δ' ἐπὶ ὥραν ὀλόκληρον ἐφ'
ἐνὸς τῶν ἐδωλίων, περιέφερον τὰ βλέμματα πέ-
ριξ, καὶ παρετήρουν λεπτομερῶς πάντα τὰ μέρη
τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐκεῖ δ' ἀφ' ἐνὸς μέρους,
ἐπὶ τοῦ ἐξεσμένου τοίχου, μοὶ ἐφάνη ὅτι διέ-
κρινα ὡς γραμμάς τινὰς κεχρωματισμένας, καὶ
καθ' ὅσον εἰς αὐτὰς προσήλουν τὴν προσοχὴν μου,
τὰς ἔβλεπον νὰ λαμβάνωσι σχήματα καὶ ν' ἀπο-
τελῶσι μορφάς, καὶ μέχρι τέλους ἀνεγνώρισα
εἰς αὐτὰς σχεδὸν ἐξηλειμμένα ἀγιογραφικὰ συμ-
πλέγματα, ἀλλὰ κατὰ τὸν ῥυθμόν, καὶ κατὰ
τὴν ἀναβολὴν καὶ κατὰ τὴν πᾶσαν διάθεσιν ἐν-
τελῶς ὅμοια πρὸς τὰς ἡμετέρας εἰκόνας, ὥστε
πιθανώτατον μοὶ φαίνεται ὅτι Βυζαντινῶν χεῖρ
ἐκόσμησε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην κατὰ τοὺς χρό-
νους ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐδάναζε τὴν τέχνην του
εἰς τὴν βάρβαρον ἔτι τότε Εὐρώπην. Μετὰ τὴν
ἀνακάλυψιν δὲ ταύτην ἠνίχενυσα ἐπιμελέστερον
πάντας τοὺς τοίχους τῆς οἰκοδομῆς, καὶ εἰς
τρία ἕτερα μέρη ἀνεύρον ὅμοια ἔχνη, μείζονα μάλ-
ιστα τῶν πρώτων καὶ καταφανέστερα. Ὁ γνώ-
ριμὸς μου ὁμως ἐκ Βόρμς, εἰς ὃν ἔσπευσα νὰ
δουλήσω περὶ αὐτῶν, καίτοι πολλὰς ἔχων γνώ-
σεις τῆς Γερμανικῆς ἀρχαιολογίας, ἠγνόει ὁμως
ἐντελῶς, καὶ ἤρνεῖτο μάλιστα τὴν ὑπαρξίν ἔ-
χονους ἀρχαίων γραφῶν ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς μη-
τροπόλεως, μέχρις οὗ τὸν ἔφερον ἐκεῖ καὶ τῷ
τὰς ἔδειξα, λαβῶν τὴν ὑπόθεσιν του ὅτι θὰ
λάβῃ πρόνοιαν νὰ προστατεύσῃ κατὰ τῶν ξε-
όντων τοὺς τοίχους ἐπισκευαστῶν τὰ σοβαρὰ καὶ
περίεργα ταῦτα λείψανα ἀπωτάτου παρελθόντος.

Μέχρι δὲ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ σιδηροδρόμου
ἔχων ἀκόμη ὥρας τινὰς, περιήλθον τὴν πόλιν,
καὶ εἶδον ἐν αὐτῇ ξενοδοχεῖα κινήσαντα τὸν
φθόνον ἐμοῦ τοῦ αἰχμαλώτου τοῦ ταπεινοῦ Cou-
vent, καὶ εἶδον καὶ ἄλλας παναρχαίας ἐκκλη-
σίας, περὶ ὧν δὲν σοὶ γράφω, καὶ ἐν ἄλλαις τὴν
ἀρχαίαν συναγωγὴν. Ἡ ἐντολὴ ἡ δοθεῖσα τοῖς
Ἰουδαίοις «Αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ κλη-
ρονομήσατε τὴν γῆν», ἐξεπληρώθη θαυμασίως,
— ἐρώτησον τοὺς Ῥουμῶνους—, καὶ μάλιστα
ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου πᾶσα σχεδὸν πόλις ἔχει τὴν
συναγωγὴν τῆς καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν συνοικίαν
τῆς, καὶ εἰς πάσας τὰς ἄλλας συνοικίας τὰς ἐ-
πιφανεστάτας οἰκίας ἀνηκούσας εἰς Ἰουδαίους.

Ἐν Βόρμς, πλὴν τῆς ἀρχαίας ὑπάρχει καὶ νέα

συναγωγή. Ἐρώτησα δὲ γέροντά τινα Ἑβραίων ὅστις μὲ παρηκολούθει, (ἴσως διότι εἶδε τὸν πῖλον μου παλαιὸν καὶ ἤλπιζε νὰ μοὶ τὸν ἀγοράσῃ ἀντί τινων λεπτῶν) πότε ἐκτίσθη ὁ ἀρχαιότερος τῶν ναῶν των, ὅστις ἀληθῶς ἐφαίνετο ἀρχαιότατος.

— Ἐκτίσθη, μοὶ εἶπε τόσα (δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσα) ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

— Πρὸς; . . . Θέλεις νὰ εἰπῆς μετὰ, βεβαίως.

— Ὅχι, θέλω νὰ εἰπῶ πρὸς, διότι ἡμεῖς οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ Βόρμς ἤλθομεν ἐνταῦθα ὅτε ὁ Τίτος ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλήμ.

Μετ' ἐκπλήξεως ἀνέβλεψα τότε πρὸς τὸν ὀδηγόν μου ἐκεῖνον, καὶ ἐσχατόγηρος κυφὸς καὶ κατεσκληκῶς ὡς ἦν, μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν ἦν αὐτὸς ὁ περιπλανώμενος, ἢ ὡς οἱ Γερμανοὶ λέγουσιν, ὁ αἰώνιος Ἰουδαῖος, ὅστις μοὶ ὠμίλει ἂν καὶ ἐκεῖνος ἦτο μεταγενέστερος, διότι ἤκμαζε μόνον ἐπὶ Χριστοῦ.

Ἐπληροφορήθη δὲ μετὰ ταῦτα ὅτι τοιαύτη ἐστὶν ἡ περὶ ἑαυτῶν πεποιθῆσι πάντων τῶν Ἰουδαίων τοῦ Βόρμς, καὶ αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῆς ἰδίας πόλεως.

Ἐν Βερολίῳ, τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1879. Ξ.

ΣΚΗΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΗΘΩΝ

Η ΠΡΩΪΑ ΕΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

[Πρὸς ὅσα: Ὁ ὑπουργός. Εἰς τῶν συναδέλφων του. Ὁ Γενικὸς γραμματεὺς. Εἰς ἐξ ἀποβήτων ὑπάλληλος. Εἰς βουλευτῆς. Εἰς νομάρχης. Εἰς κλητῆρ. — Ἡ σκηνὴ ἐν τῇ ἰδιαιτέρῳ γραφεῖ τοῦ ὑπουργοῦ].

ΣΚΗΝΗ Α'

Ὁ ὑπάλληλος καὶ ὁ κλητῆρ (τακτοποιῶν ἔγγραφά τινα).

Ἐκτύπησαν δέκα καὶ ὁ ὑπουργὸς δὲν ἐφάνη ἀκόμη.

Κλητῆρ. Ἐπέστρεψε πολὺ ἀργὰ χθὲς τὴν νύκτα· ἔμεινεν ὡς τὸ πρῶτ' εἰς τὸν χορὸν τοῦ πρέσβους τῆς Ῥωσσίας.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

ΣΚΗΝΗ Β'

(Οἱ προηγούμενοι καὶ ὁ ὑπουργός).

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.

Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς. Ἐκτύπησαν δὲν τὸν ἀφίνου ἦσυχον κοντὰ στὴν πολιτικὴν ἔχομεν καὶ τοὺς χοροῦς.